

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

I. leto.

V Gorici, prosinec 1880.

I. zvezek.

MARIJI,

kraljici brez madeža spočeti,
zavetnici redov svetega Frančiška,

v spomin prve petindvajsetletnice po razglašenju neo-
madežanosti njenega svetega spočetja za kerščansko
versko resnico posvečujejo ta list
nevredni pisatelji.

Devicam slavna varhinja,
Božanstvu mati brez izgub,
Dvorišča vrata rajskega,
Neba veselje, ves naš up!

Mej ternjem bela lilija,
Naj lepša golobica ti!
Korena šiba Jeseja,
Ki ranam našim lek rodi!

Nevstopni stolp pošasti zli,
Prijazni brodolomnim žar,
Braní nas pred zvijačami,
Ne skrij se nam nikar, nikar!

Ti zmote sence razpodí,
Ti prode spravi skrite v kraj,
Mej tolikimi sténami
Stezó nam zašlim varno daj!

Ki rojen od device si,
Naj bode, Jezus, slava, čast
Skoz vse neskončne večnosti
Z Očetom tebi, z Duhom last.

(Cerkvena himna.)

Tretji red našega sv. očeta Franciška.

Čertice v podučenje udom in drugim vernim.

Kraljestvo božje na zemlji, sveta katoliška cerkev, je imela od svojega početka do današnjega dne vedno mnogo, včasih tudi silno hudih bojev zdaj z unanjimi, zdaj z notranjimi sovražniki. Bili so časi, tako žalostni in pogubonosni, da bi bil človek menil, zdaj pa zdaj bo onemogla ali celo zginila z revne, grešne zemlje. Ali Bog je svojo cerkev postavil na skalo, on ji je svojo pomoč obljubil do konca sveta, on je tudi v resnici nигdar ni zapustil. Obudil je ob takih priložnostih može, razsvitljene po svojem Duhu, kateri so se vstavili splošni razuzdanosti, vperli verskemu razpadu. Ti sveti može so bili nevtrudljivo vneti za dušni blager svojega bližnjega, vedno goreči za čast in slavo božjo. Nobena pot jim ni bila predolga, nobeno vreme preslabo, noben trud prevelik, kadar je bilo treba iskati izgubljenih ovčic, in jih nazaj peljati v hlev Gospodov. To vidimo zlasti v 12. in 13. stoletju po Kristusu.

Bili so tedaj silno žalostni časi. Splošna razuzdanost je vladala mej vsemi stanovi. Ljudstvo se je bilo vdalo raznim velikim pregreham, brez strahu je prestopalo božje in cerkvene zapovedi, in ker je odstopilo od studenca prave, žive vere, je zapadlo vražam in krivim veram. Kakor gobe pe dežju so iz tal rastle, naglo se širile, ter pretile poplaviti tako rekoč ves katoliški svet. In to se je zdelo tolikanj lažje, ker so nekateri krivoverci na videz kaj sveto živeli, z raznimi čednostmi, zlasti z evangelijskim vboštvom hinavsko se lepoticili. Na ta način so jih vjeli v svoje zanjke mnogo mnogo. Ali dobrotljivi nebeški Oče ne želi smerti grešnikove, ampak da se brezbožni spreoberne od svojega pota, in živi. (Ezek. 33, 11.) Vsmilil se je grešnega človeštva in mu obudil dva velika moža, ki naj bi z besedo in djanjem človeški rod nazaj pripeljala na pot pravice in resnice. Bila sta to sveti Dominik, rojen leta 1170 v Kalarógi (ali Kalaruégi) na Španjskem, in sveti Francišek, rojen leta 1181 v Asizu, mestu dežele Umbrije na Laškem.

Kaj in koliko dobrega za sveto cerkev je storil sv. Dominik sè svojimi redovnimi brati, tukaj ne bomo naštevali, ker bi nas to predolgo zamudilo. Namen tega spisa je namreč le na kratko se-

znaniti naše bravece z našim svetim očetom Frančiškom in zlasti njegovim tako imenovanim tretjim redom.

Sv. Frančišek je bil iz plemenite tergovske rodovine de Morikoni. Njegov stari oče Bernard se je bil iz toskanskega mesta Luke preselil v Asiz, kjer so mu prebivavci navadno rekli Bernardone. To ime je ko priimek ostalo tudi njegovemu sinovi Petru, očetu svetega Frančiška. Peter, bogat tergovec, se je oženil z neko gospodično iz plemenite francoske rodovine Burlemón (Bourlemont); ime ji je bilo Pika. Ta mu je rodila dva otroka, Frančiška in Angela. Poslednji se je oženil — in še leta 1534 so živeli njegovi mlajši v Asizu.

Frančišek, Petra Bernardona pervorojenec, je bil dobil pri svetem kerstu ime Janez, kakor je njegova mati želela. Ali oče ga je imenoval pozneje Frančiška, kakor nekateri menijo, zato ker je rad in gladko francoski govoril; pomeni namreč to ime to, kar Francoz. Francoščine se je bil znabiti že deček od matere navadil; pozneje pa se je v njej še bolj izuril, ker jo je potreboval v dopisovanju s francoskimi kupci, ko je pomagal svojemu očetu pri tergovstvu. Za tergovstvo je bil namreč Peter Bernardone odločil svojega sinu — za vse kaj drugega pa ga je odločil Bog.

Frančišek je bil od mladosti obdarjen z lepimi čednostmi; posebno je bil ljubeznjiv in vsmiljen do vbogih, in krotak in pri-ljuden sè vsemi, domačimi in tujimi. Te in druge čednosti so bile terdna podlaga njegovemu prihodnjemu svetemu življenju. Bil je v mladosti prvi mej svojimi verstniki; vendar ni bil razposajen ali mladostnim pregreham vdan; le preveč posveten in ničemeren je bil. Ali kaj se zgodi? Leta 1205 mu Bog pošlje hudo bolezen, v kateri spozna ničemernost posvetnega veselja, katera v njem obudi stud nad pozemeljskimi rečmi. Kmalu mu je Bog pokazal tudi pot, ki mu jo je odločil.

Ko je nekega dne na samotnem kraju molil ves v Boga zamišljen, prikaže se mu Jezus Kristus, kakor na križ prubit. Terpljenje njegovo ga tako prešine, da se še pozneje ni mogel zderžati solz, kadar koli se je domislil Kristusa križanega.

Kar ni prej vedel, mu je zdaj vse jasno. Pot križa, terpljenja in zatajevanja mu je naznanjena; ločiti se mora od vsega, kar mu je ljubo in drago, da tako podoben postane križanemu Jezusu. Njega v vsem posnemati je njegova terdna in resnična volja. Od zdaj naprej je vedno bolj čudovito, kar beremo o svetem Frančiš-

ku. Tukaj le ob kratkem omenimo vstanovljenje njegovih prvih dveh redov.

Sveto življenje in presunljive pridige so kmalu pridobile svetemu Frančišku tovarišev, kateri so bili pripravljene njega za vodnika imeti in ga v spokornem življenju posnemati. Spiše torej vodilo, ki ga je sveta cerkev poterdila, in nov red na podlagi največjega vboštva je bil vstanovljen. Začel se je leta 1209 in se imenuje red manjših bratov ali prvi red svetega Frančiška.

Pa ne le moške in mladeniči so hiteli pokoro delat po zgledu svetega Frančiška, tudi ženski spol ni hotel zaostati.

Klara, pobožna devica iz premožne in plemenite hiše v Asizu, je bila prva, ki se je izročila našemu svetemu očetu, da po njegovem navodu začne redovno življenje. Leta 1212 jej poda redovno obleko in leta 1224 spiše vodilo podobno vodilu prvega reda. Sveta cerkev je tudi ta red poterdila. Imenuje se red vbogih gospá, Klarísinj, ali drugi red svetega Frančiška.

Oba reda sta se naglo širila in množila. Kamerkoli je prišel sveti Frančišek in je pridigoval in k pokori opominjal, povsod so njegove besede tako spodbadale poslušavce, da so kar trumoma k njemu vreli, ter ga prosili, da bi jih sprejel v svoja redova. Moški so se njemu pridruževali, ženske pa je izročil sveti Klari, prednici drugega reda. — Leta 1209 je sveti Frančišek pridobil dva brata; deset let pozneje pa jih je bilo že 5000 in 500 jih je prosilo, da bi jih sprejel.

Leta 1221 pa je vstanovil naš sveti oče še tretji red namenjen mej svetom živečim vernim katoličanom obojega spola. O tem redu bomo v nadaljnjih odstavkih tega spisa nekoliko natančneje govorili. Povedati hočemo namreč, kako se je začel, in kaj je njegov namen, kako se je razširjeval in razraščal in katere so koristi in dobički tega reda, naposled zakaj da je primeren, prav primeren tudi še našim časom.

• Začetek tretjega reda.

Leta 1221 je prišel sv. Frančišek v Kanáro blizu mesta Asiza. Tamkaj je z veliko gorečnostjo pridigal, kako kratko je človeško življenje, kako minljivo vse posvetno veselje in časno blago, kako je torej treba skrbeti za zveličanje edine, nevmerjoče duše, kako treba je pokore. Take besede in pa njegovo spokorno, sveto in čudežno življenje, to je tako presunilo poslušavce, da so vsi objo-

kani na persi terkali in zdihovali: „Kaj bô z nami grešniki, če ne bomo spokorno živeli, kakor naš pridigar Frančišek?“ Mnogo prebivavcev iz Kanáre in okolice, duhovni in svetni, tudi zakonski možje in žene, mladeniči in dekleta, sklenejo prodati vse svoje imenje, zapustiti zakonsko življenje in v svetega Frančiška spokorna redova stopiti. Ali sveti Frančišek, mož po Duhu božjem, ni pustil, da bi se raztergale zakonske vezi, tudi ni hotel deželi jemati pridnih, poštenih delavcev. Opominja jih torej, naj vsak v svojem stanu ostane in svoje dolžnosti izpolnjuje; vendar jim obljubi dati posebno vodilo, po katerem bodo mogli mej svetom Bogu služiti in svoje duše zveličati. Začasno pa jim naroči vse to natanko izpolnjevati, kar so slišali v njegovih pridigah.

Iz Kanáre gre na Toskansko v glavno mesto Florenc, kjer ga ravno tako zvesto poslušajo. Po njegovem živem in prepričav- nem govorjenju spreobrnjeni ga tudi tukaj prosijo, naj jih sprejme v svoja redova. Takrat živeči pisavci pravijo: „Slišati je bilo, kako so se po teh pridigah sinovi poslavljali od svojih starišev, kako so se eden drugega spodbujali sorodniki in prijatelji in celo zakonski možje in žene, velikodušno svetu se odpovedati in bežati v samoto vbogih samostanov, zadovoljni samo s to tolažbo, da se bodo enkrat zopet videli v nebesih.“ Godilo se je ravno tako, kakor takrat, ko je predhodnik Kristusov Jude k pokori vnemal (Luk. 3, 10—15); popraševali so se skerbno: „Kaj nam je storiti?“ — ali ko je sveti Peter o binkoštih zbrani množici oznanjeval Kristusa križanega. „Kaj nam je storiti, možje bratje?“ so presunjeni klicali (Ap. dj. 2, 14—37).

Iz Florenca se poda sveti Frančišek v Podžibonci (Poggibonzi). Tam je živel neki kupec po imenu Lucij ali Lukezij, ki je bil poprej skop in lakomen mož, le za posvetno blago skerban. Ali po milosti božji se je bil že pred nekaj meseci spreobrnil; postal je miloserčen in radodaren, ter zgled prave kerščanske pobožnosti. Tudi svojo ženo, ki ji je bilo Bonadona ime, je bil pripravil k pobožnemu, kerščanskemu življenju. Lukezij in njegova žena prosita torej svetega Frančiška, naj ju še bolj podučí in jima pravi pot pokaže, po katerem bi mogla varno hoditi ter večno zveličanje doseči. Sveti Frančišek jima pove, kako je že davno mislil vstanoviti red, v katerem bi tudi zakonski mogli Bogu popolnoma služiti, tako da bi jim ne bilo treba zapuščati sveta in v samostane se zapirati.

Nič boljšega, pravi, jima ne ve svetovati, kakor da v ta red stopita. Ko na dalje resno o tej stvari govore, prosita Lukezija in Bonadona, naj jima pove, kako imata živeti v tem redu in kako se oblačiti. Sveti Frančišek jima odkaže ponižno obleko pepelnate barve in pas z vozli; tudi jima pove, kako naj živita in v pobožnosti se vadita, dokler ne spiše posebnega vodila za vse tiste, ki bi želeli v ta novi red stopiti. Vodilo pa je spisal leta 1221, ali vsaj od konca naslednjega leta.

To je začetek tretjega reda, katerega je sveti Frančišek imenoval red spokornih bratov in sester; prva, ki sta bila vanj sprejeta, sta bila torej Lukezija in njegova žena Bonadona.

Lukezija je zdaj čudovito napredoval v vseh čednostih. Bolj počasna je bila Bonadona, ker je bila bolj navezana na posvetno blago in boječe skerblijiva za prihodnje potrebe. Ona je torej dostokrat ovirala moževa dobra dela, ker ni pustila, da bi tako obilno miloščino delil.

Prigodi se pa, da je mnogo vbožcev in popotnikov po navadi pred vratmi čakalo miloščine in Lukezija je ves kruh, kar ga je imel doma, med nje razdelil. Zdaj pridejo drugi in Lukezija prosijo zanje ženo, naj bi jim kaj poskerbela. Ali ta začne serdita zmerjati moža: „O zapravljivec, le za ptujce imaš skerb? Nič mariti ni za tvoje premoženje in ne misliš na to, da si ves kruh že drugim razdelil in nimaš sam več kaj prigrizniti? Meni se zdi, da so se ti zavoljo tvojega nezmernega posta že vsi možgani posušili. Poberi se in drugod išči, da boš dajal tem svojim sitnim beračem.“ Poterpežljivo je terpel Lukezija krivico, katero mu je delala s temi besedami žena, in ponižno je prosil, naj pusti kreg, ter zaupno pogleda v krušno shrambo sè spominom na onega, ki je z malo kruhi in ribicami mnogo tisoč ljudi nasitil. Ona vboga in, glejte čudo! notri najde mnogo hlebov ravno pečenega kruha, s katerimi je lakoto vbožcem obilno potolažila. Od zdaj nadalje je bila Bonadona čisto spreobrnjena. Ni je bilo več treba opominjati in spodbadati. Sama je veselo hitela naprej po poti kerščanskih čednosti. Skušala sta se celo mož in žena, kako bi prehitela eden drugega v tem svetem prizadevanju. Nesrečni in potrebni so bili nadalje tudi Bonadoni prva skerb; bila je zdaj v resnici kar nje ime pomeni, *buona donna*, dobra žena, vredna te lepe časti, da je bila prva sestra, kakor njen mož prvi brat, svetega tretjega reda. Razen teh dveh pobožnih zakonskih je sprejel sveti Frančišek v svoj novi red še mnogo drugih pobožnih mož in žen po

bližnjih mestih in vaseh, in tako je izpolnil želje tistim, ki so po njegovih pridigah spreobrnjeni prosili, da bi jih v prva dva reda sprejel, katerih pa ni hotel zato sprejeti, da bi poljedelstvo, rokoljedstvo in obertništvo škode ne terpelo.

Sveti Frančišek, pravi, verni in pokorni sin matere svete katoliške cerkve pa ni samo spisal vodila za spokorne brate in sestre tretjega reda, ampak on je tudi skerbel, da je to vodilo poterjenje dobilo od namestnika Kristusovega na zemlji, rimskega papeža. Tadanji papež Honorij III. je vslišal njegovo prošnjo in ustno poterdil tretji red, kakor je to razvidno iz pisanj njegovega naslednika Gregorja IX., ki se začneta „Nimis patenter“ od leta 1227 in „Detestanda“ od leta 1228. Pismeno pa je to vodilo poterdil papež Nikolaj IV. s pismom „Super montem“ 17. avgusta 1289.

Pastirski list

kardinala Joahima Pečija, škofa peruškega,
sedanjega sv. očeta papeža Leona XIII.,
o tretjem redu sv. Frančiška.

Joahim Peči,

*kardinal mašnik sv. rimske cerkve naslova sv. Krizogona,
po milosti božji škof peruški.*

Bog, ki je neskončen v svoji previdnosti in čudoviten v svojih svetnikih, je obudil v začetku trinajstega stoletja v svetem Frančišku Asiškem moža, ki je enako slaven postal po svoji pobožnosti, ponižnosti in ljubezni do vboštva, kakor po svetih ranah, katere so ga naredile podobo Jezusa Kristusa. Kakor drugo sonce je vnel cel svet z ognjem božje ljubezni in ga napolnil sè svitlobo vseh čednosti. Po navdihnjenju sv. Duha je vstanovil najprej samostansko družbo za moške, potem drugo za ženske, in je imenoval prvo red manjših bratov, drugo pa red vbogih žen, da bi tako oboji po telesu in po duhu pokvarjenosti tega sveta odmaknjeni in po obljubi evangelijskih svetov tesneje z Bogom združeni, Jezusa Kristusa popolneje posnemali. Ker je pa Frančišek sprevidel, da s tema svetima napravama za veči del vernikov še ni preskerbljeno, ker večina iz mej njih zavoljo posebnih okoliščin ne more vsega posvetnega zapustiti in v samostan iti, zato je vstanovil še tretji red za osebe obojega spola, katere, dasiravno so v sredi mej pehanjem

tega sveta, vendar nočejo ničesar vedeti o njegovih krivih načelih in izpačenih šegah. On je videl, kako ljudje z nevrotljivim nagnjenjem po bogastvu in počutnem vživanju hlepijo in se zato od nauka in zgleda Jezusa Kristusa vedno dalje odmikajo ter pozabivši skoraj, da jih čaka še prihodnje življenje, ne da bi se kaj zmenili zanje, le za tega sveta zadeve skerbijo. Temu početju nasproti je hotel Frančišek ljudi od posvetnih reči odtergati in k nebeškim željam nakloniti, ker je tistim, ki so se hoteli temu redu pridružiti, naložil, da naj bodo posnemavci Kristusovi, da naj z gorečnostjo njegove svete zapovedi izpolnjujejo, vboštvu, serčni ponižnosti in terpljenju tega življenja se ne vmikajo, temuč da naj vse to ljubijo, da naj si neprestano prizadevajo po globoki pobožnosti, kakor tudi po nedolžnem življenju in zmagi svete pokorščine, in pa, da naj stanovitni bodo v molitvi. Tretji red sv. Frančiška je torej sveta naprava, katera vse tiste, ki zunaj samostanov živijo, v ta namen mej sabo veže, da jih po pobožnih vajah zavaruje pred nevarnostmi izpačenega sveta.

Taka gorečnost, ki je izhajala od tako velikega moža, ni mogla ostati brez sadu. Komaj se je zvedelo za ta novi red, že je prosilo skoraj brez števila moških in ženskih, tudi iz naj višjih stanov, kralji in cesarji, da bi bili sprejeti, in vsi so vravnali svoje življenje po predpisih tega reda. Vsled tega se je vnovič zbudila pobožnost in se povzdignila na čudovito visoko stopnjo: gorečnost za sveto vero, pokorščina do starišev in knezev, ljubezen do čistosti in gojenje te čednosti, vse to je pognalo novo cvetje. To pa je napeljalo rimske papeže, da so obdarili ude tretjega reda z bogatim zakladom odpustkov in jim podelili prav obsežne posebne pravice.

Mi pa smo v veliko tolažbo svojega serca opazili, kako se je to leto, ki se zdaj svojemu koncu bliža, spoštovanje in ljubezen kerščanskega ljudstva do tretjega reda svetega Frančiška zlasti v naši Italiji zopet v novo vterdila in na vse kraje razširila. V resnici v obilnem številu so se vpeljale skupščine tretjerednikov in se še vedno vpeljavajo, redovne vodila se vedno zopet v novič tiskajo, posebni časopisi izhajajo, z namenom, izverstnost tretjega reda dokazovati, obširno poročati, kako raste in se krepča, množiti število udov in jim njihove dolžnosti na serce polagati. Glede na te dogodke čutili smo veliko tolažbo; zakaj upamo, da bo ta izvoljena rastlina, potem ko bo globočje korenine pognala, obilo sadja svetih čednosti rodila, sadja, katero je na nji že v trinajstem stoletju zorelo, da bo vernim bramba zoper hudobo tega sveta. Saj so takrat

gospodovale ravno tiste pregrehe, ki dan današnji izpodkopujejo versko in meščansko društvo; zaničevanje svete vere, zanemarjanje večnega zveličanja, nezmerno kopernenje po posvetnih, zemeljskih dobrotah, vpiranje proti božji in človeški veljavi.

Ker imamo proti vsemu temu zlemu v skupščinah tretjega reda izversten pomoček, porabil sem priložnost, ko se izdaja koledar za prihodnje leto 1872, da vse svoji pastirski skerbi izročene vernike prav lepo opominjam, naj pristopijo k tretjemu redu sv. Frančiška in postave tega reda natanko izpolnjujejo. Saj so te — razen nemnogih postnih dni in nekaterih molitev, ki niso zapovedane pod grehom — že v zapovedih božjih in cerkvenih obsežene in jih je že tako vsaki kristijan dolžan izpolnjevati. Prav posebno pa se spodobi prebivavcem dežele Umbrije, da si prizadevajo v češčenju in čislanju svetega Frančiška prekositi druge narode; zakaj on je dete in lepota in slava te dežele, on je to deželo bolj ko katero drugo po svitlobi svojega serafinskega življenja povzdignil, v nji je zapustil naj lepše spominike svoje slave. Zato upamo, da bodo naši ljubljeni verniki te naše besede z radovoljnim srcem sprejeli in duhovni pastirji da ne bodo ničesar opuščali, kar bi jim pomoglo v njihovih župah te pobožne skupščine ustanoviti in življenje udov tretjega reda po vodilih, katere nam je sv. Frančišek zapustil, vravnati in voditi. Vemo, da so nekateri župniki naše škofije te pobožne skupščine že vpeljali in jih z gorečnostjo goje; ko njim k temu želimo sreče, prosimo, kolikor moremo, vse druge, naj tudi oni to plemenito delo začno in se vsemi močmi nadaljujejo; zakaj pokazati se mora za ovčice, katere so jim izročene, čez vse dobrotno in zveličavno. Ne! njihov trud ne more biti brez koristi; zakaj sveti Frančišek bo novo ustanovljene skupščine pod svojo obrambo vzel in po svoji premožni priprošnji dosegel, da bodo dragoceno sadje dobrih del rodile.

V Perudži 20. grudna 1871.

† **Joahim**
kardinal, škof.

• Sončna pesem

svetega očeta Frančiška.

1. Najvišji, vsegamogočni, dobrotljivi Gospod! Tvoje so hvale in čast in slava in vsi blagoslovi; tebi se samemu spodobijo, najvišji, in noben človek ni te imenovati vreden.

2. Češčen bodi moj Gospod sè vsemi svojimi stvarmi ; posebno s plemenitim bratom soncem, ki dela dneve in nam sveti ž njimi, in je lepo in ima bliščeče žarke ; tvoje, najvišji, znamenje na sebi nosi.

3. Češčen bodi moj Gospod zavoljo sestre lune iz zvezdic, ki si jih vstvaril na nebesih jasne in lepe in dragocene.

4. Češčen bodi moj Gospod zavoljo brata vetra in zraka in oblakov in vedrega in vsakega vremena, ki po njih daješ vsem stvarjem življenje.

5. Češčen bodi moj Gospod zavoljo sestre vode, ki je koristna jako in ponižna in dragocena in čista.

6. Češčen bodi moj Gospod zavoljo brata ognja, ki ž njim razsvetljuješ noč ; in on je lep, vesel, močan in siloviten.

7. Češčen bodi moj Gospod zavoljo naše matere zemlje, ki nas živi in nosi, in razen sad rodi in pisane cvetlice in rastline.

8. Češčen bodi moj Gospod zavoljo teh, ki odpuščajo zavoljo tvoje ljubezni in terpe težave in britkosti. Blager se njim, ki bodo preterpeli v miru, ker jih boš kronal ti, najvišji !

9. Češčen bodi moj Gospod zavoljo sestre telesne smerti naše, ki ji noben človek, ki živi, ne vteče. Gorje bo tem, ki bodo vmerli v smertnem grehu. Blager se tistim, ki počivajo v tvoji presveti volji, ker jim druga smert ne bode mogla žalega storiti.

10. Častite in blagoslavlajte mojega Gospoda in za vse hvallite, in s ponižnostjo veliko mu služite !

Povesti iz življenja sv. Frančiška in njegovih svetih tovarišev.

V imenu našega križanega gospoda Jezusa Kristusa in njegove matere device Marije !

V letih listih boš našel, dragi bravec, nekatere cvetlice, čudeže in pobožne zglede iz življenja vbozega svetega očaka Frančiška in nekaterih njegovih tovarišev.

1. poglavje.

Življenje sv. Frančiška je v mnogih rečeh podobno življenju Sinu božjega.

Naj prvo je treba premisliti, da je častitljivi mož božji sveti Frančišek v vsem, kar je storil v svojem življenju, posebno podoben

bil Kristus zveličarju. Kakor si je namreč Jezus Kristus, ko je začel učiti, dvanajst aposteljnov izvolil, ki naj bi zaničevali vse posvetne reči in ga posnemali v vboštvu in drugih čednostih, ravno tako si je izvolil, ko je svoj red vstanovil, tudi sv. Frančišek dvanajst tovarišev, ki so ljubili naj večje vboštvo. In kakor je bil eden izmed dvanajstih aposteljnov Jezusovih od Boga zaveržen in se je naposled obesil, ravno tako se je tudi eden izmed dvanajstih tovarišev sv. Frančiška, brat Janez od Kapele, izneveril in obesil. To je izvoljenim mogočen zgled in vzrok, da se ponižujejo in boje, ker vidijo, da ni nihče zagotovljen, ali bo v milosti božji do konca stanovit, ali pa ne.

Kakor so bili dalje sveti aposteljni čudovito sveti in ponižni, in polni svetega Duha, enako so bili tudi tovariši sv. Frančiška tako sveti, da od apostoljskih časov svet ni več imel tako čudovitih in svetih mož. Eden izmed njih je bil kakor sv. Pavel zamaknjen v tretje nebesa, in ta je bil brat Egidij; drugemu izmed njih, namreč bratu Filipu Lungu, se je prigodilo, da se je božje jagnje z gorečim oglom dotaknilo njegovih ust, kakor se je zgodilo preroku Izaiju; zopet drugi, brat Silvester namreč, se je pogovarjal z Bogom, kakor prijatelj s prijateljem, enako Mojzesu; eden se je z bistrostjo svojega uma povzdignil do luči modrosti božje, enako orlu, to je svetemu Janezu evangelistu, in ta je bil naj ponižnejši brat Bernard, ki je s posebno razsvitljenostjo sv. pismo razlagal; zopet drugi je bil vže v življenju od Boga posvečen in mej izvoljene v nebesih prištet, in ta je bil brat Rufin iz plemenite asiške rodovine. Tako je bil vsaki olepšan s posebnim znamenjem svetosti, kakor se bode na dalje videlo. 1. 1. 2. 3

2. poglavje.

* *Brat Bernard iz Kvintavale, prvi tovariš sv. Frančiška.*

Pervi tovariš sv. Frančiška je bil brat Bernard Asiški, ki se je tako-le spokoril. Sv. Frančišek je, akoravno je bil vže svet zapustil, vendar še nosil posvetno obleko; hodil je okoli zaničevan, in od pokore prepaden, tako da so ga mnogi za norega imeli in zasmehovali, in so domači in tujci kamenje in blato za njim metali; on pa se ni zmenil za žaljenje in zaničevanje, kakor da bi bil gluh in mutast. Bernard Asiški, eden izmed naj imenitnejših, naj bogatejših in naj umnejših meščanov, začne na tanko opaževati nad sv. Frančiškom brezmerno zaničevanje vsega posvetnega in veliko poterpežljivost, s katero je žaljenje prenašal, ko je bil vže dve leti od

vseh ljudi tako zaničevan in zasramovan, in je vendar vedno ostal stanoviten. Začne tedaj misliti in sam pri sebi govoriti: „To nikakor ne more biti, da bi ta brat ne imel velike milosti od Boga.“ — En večer ga povabi, da bi pri njem večerjal in prenočil. Sv. Frančišek sprejme vabilo, in res pri njem večerja in tudi čez noč ostane. Bernard sklene torej njegovo svetost opaževati. Zavoljo tega vkaže v svoji izbi, kjer je celo noč luč gorela, posteljo zanj pripraviti.

Ko sv. Frančišek v izbo stopi, se precej v posteljo vleže, da bi prikriil svojo svetost, in se dela, kakor bi spal. Čez nekaj časa se tudi Bernard vleže in začne močno smerčati, kakor bi bil v trdnem spanju. Frančišek misleč, da Bernard v resnici spi, se ob času prvega spanja vzdigne s postelje in se poda k molitvi, oči in roke povzdigne k nebu in v največi gorečnosti govori: „Moj Bog, moj Bog!“ Tako moli jokaje do zornic in vedno ponavlja samo te besede: „Moj Bog, moj Bog!“ Pri teh besedah je premišljeval in občudoval sv. Frančišek visokost božjega veličastva, katero je blagovolilo priti na svet, ki se je pogubljal, in sv. Frančiška izvoliti za sredstvo v odrešenju njegove in drugih ljudi duš. Od sv. Duha razsvetljen in preroškega duha napolnjen je previdel namreč velike reči, katere je hotel Bog po njem in po njegovem redu storiti, in ko je premislil, kako slaba in nezadostna je njegova lastna moč, klical je zdihovaje k Bogu, naj bi on v svoji ljubezni in vsegamogočnosti, brez katere človeška slabost nič ne more, nadomestil, podpiral in doveršil to, kar sam iz sebe storiti ne more.

Ko Bernard pri luči ponočne svetilnice vidi svete vaje sv. Frančiška, in pobožno premišljuje njegove besede, sklene, od sv. Duha presunjen in razsvetljen, predrugačiti svoje življenje. Kakor se torej dan stori, pokliče sv. Frančiška in mu pravi: „Brat Frančišek, trdno sem sklenil v svojem sercu svet zapustiti in te posnemati v vsem, kar mi zapoveš.“ Ko sv. Frančišek to sliši, se razveseli v duhu in pravi: „Bernard, to kar mi vi govorite, je delo tako veliko in težavno, da se morava z Jezusom Kristusom posvetovati in ga prositi, da nama milostljivo svojo voljo razodene in naju podučí, kako bi to doveršiti mogla. Pojdiva k škofovemu stanovanju, kjer prebiva pobožen duhovnik, in dajva si sveto mašo brati. Potem hočeva do tretje duhovne ure moliti in Boga prositi, naj bi nama po trikratnem odpiranju mašnih bukvi razodel pot, katero imava po njegovem dopadajenju izvoliti.“ Bernard odgovori, da je s tem popolnoma zadovoljen.

Napravita se toraj in gresta k škofovemu stanovanju. Ko sta pri sveti maši bila in do tretje ure molila, vzame na prošnjo sv. Frančiška duhovnik mašne bukve, jih zaznamenjuje sè znamenjem sv. križa, in jih v imenu našega Gospoda Jezusa Kristusa trikrat odpre. Ko jih je prvi krat odperl, pokažejo se jim besede Kristusove, katere je govoril v evangeliju bogatemu mladeniču, ki ga je poprašal za pot do popolnosti: „Ako hočeš popolnoma biti, pojdi, prodaj kar imaš, in daj vbogim.... ter pridi in hodi za menoj“. Ko jih je drugi krat odperl, najdejo izrek Kristusov, ko je apostelje ne k pridigovanju razposlal rekoč: „Ne nosite nič seboj na poti, ne palice, ne torbe, ne črevljev, ne denarjev“. S temi besedami jim je hotel dopovedati da morajo vse svoje upanje na Boga staviti in le skerbeti za oznanjevanje svetega evangelija. Ko knjigo tretjič odpre, se jim pokažejo besede Gospodove: „Kedor hoče za menoj hoditi, naj zatajuje sam sebe, vzame svoj križ nase in naj gre za menoj.“ Na to pravi sv. Frančišek Bernardu: „Glej svet, katerega nam Kristus daje; pojdi tedaj in stori na tanko, kar si slišal! Hvaljen bodi naš Gospod Jesus Kristus, ki je blagovolil nama odkazati svoje evangelijsko življenje.“ Ko Bernard to sliši, gre in proda kar ima; bil je namreč jako bogat. Z velikim veseljem vse razdeli vdovam in zapuščenim, ječam in samostanom, bolnišnicam in popotnikom; v vsem pa ga zvesto in skerbno podpira sv. Frančišek.

Ko neki drugi meščan, po imenu Silvester, vidi, kako sv. Frančišek toliko denarjev mej vboge deli in deliti daje, pravi poln skoposti Frančišku: „Nisi mi še plačal tistega kamenja, katero si od mene kupil, da si cerkev popravljaj. Plačaj me zdaj, ko imaš denar“. Sv. Frančišek se začudi nad takim skopuhom, pa, ker se kakor pravi izpolnjevalec sv. evangelija ž njim pričkati noče, seže z obema rokama Bernardu v naročje in polno pergišče denarja izprazni Silvestru v naročje, češ, če hoče še več imeti, dal mu bo še več. Silvester je bil zadovoljen sè sprejetim denarjem, otide in se verne v svojo hišo. Na večer pa premisli, kaj je čez dan storil in si očita gerdc skopost, in ko premišljuje Bernardovo gorečnost in Frančiškovo svetost, pošlje mu Bog tisto in še druge dve noči take sanje. Iz ust sv. Frančiška je izhajal zlat križ, katerega verh se je dotikal neba, prečnik pa se je raztezal od vshoda do zahoda. Te sanje so nagnile Silvestra, da je zaradi božje volje vse razdal in v red stopil; in dosegel je v redu tako svetost in milost, da se je pogovarjal z Bogom, kakor se prijatelj pogovarja s prijateljem. Te-

ga se je sv. Frančišek večkrat prepričal. Enako je tudi brat Bernard toliko milost od Boga zadobil, da se je večkrat v premišljevanju k Bogu zamaknil, in sv. Frančišek je o njem rekel, da je vsega spoštovanja vreden, in da je prav za prav on redu začetnik, ker je on prvi bil, ki je svet zapustil in si nič ni prideržal, temuč vse razdelivši potrebnim Kristusovim evangelijsko vboštvo izvolil in vsega se iznebil in se daroval v naročje Križanega, katerega hvalimo od veka do veka! Amen. *Ob vsaki sv. ga je mnogo sklenjen*

3. poglavje.

Sv. Frančišek krivo sumiči brata Bernarda, kateremu zapove, da mu naj trikrat z nogo na usta in vrat stopi.

Pobožni častivec križanega Jezusa, sv. Frančišek, je zarad ostrega pokorjenja in mnovega jokanja skoraj oslepil in je le malo več videl. Nekega dne zapusti kraj, kjer je stanoval, in gre k Bernardu, da bi se o nebeških rečeh pogovarjala, in ko k njemu pride, najde ga v gozdu in vidi, da je ves zamaknjen in v molitvi z Bogom sklenjen. Sv. Frančišek gre v gozd in mu zakliče: „Pridi in govori s tem le slepim“. Brat Bernard mu na to ne odgovori, ker je bil njegov duh v pobožnem premišljevanju ves zamaknjen in k Bogu povišan. Vedel je pa prav lepo o Bogu govoriti, kar je sv. Frančišek že večkrat izkusil, in zato je želel ž njim se pogovarjati. Čez nekaj trenutkov mu v drugo in tretje enako zakliče, ali Bernard ga nobenkrat ne sliši; zato ne odgovori in tudi ne gre k njemu.

Na to gre sv. Frančišek proč in nekoliko žalosten in začuden toži sam pri sebi, da Bernard ni k njemu prišel, ko ga je trikrat klical. V tej misli gre sv. Frančišek proč in pravi svojemu spremeljencu: „Počakaj me tukaj.“ Nato gre na neki samotni kraj, ki je bil tam blizu in prosi v molitvi Boga, naj bi mu razodel, zakaj mu brat Bernard ni odgovoril. Ko tako moli, pride glas od Boga in pravi: „O človek vbogi, zakaj se tako vznemirjaš? Naj li človek Boga zapusti zarad stvari? Ko si ti brata Bernarda klical, bil je on z menoj sklenjen in zato ni mogel k tebi priti in odgovoriti ti. Ne čudi se torej, da ti ni odgovoril, ker je bil tako zamaknjen, da nobene tvojih besed ni slišal.“ Ko je sv. Frančišek tak odgovor dobil od Boga, se nemudoma verne in hitro gre k bratu Bernardu, da bi se obtožil zavoljo misli, katero je imel proti njemu. Ko ga vidi brat Bernard, ko se mu bliža, mu hiti naproti in se predenj na kolena verže. Ali sv. Frančišek mu zapove vstati in mu

pripoveduje z veliko ponižnostjo, kako misel in sumičenje je proti njemu imel in kak odgovor je dobil od Boga. Potem pa konča tako le: „Zapovedujem ti pod sveto pokorščino, da storiš, kar ti porečem.“ Brat Bernard se je bal, da bi mu sv. Frančišek, kakor je bil navajen, ne zapovedal kaj, kar bi čez mero bilo; zatorej pravi, da bi ga sveta pokorščina ne vezala, tako le: „Pripravljen sem vbo-gati, če mi obljubite storiti, kar vam jaz zapovem.“ Ko mu sv. Frančišek to obljubi, pravi Bernard: „Govorite, oče! kaj je vaša vo-lja, da naj storim?“ Sv. Frančišek odgovori: „Zapovedujem ti pod sveto pokorščino moje sumičenje in prederznost s tem kaznovati, da mi zdaj, ko bom na herbet legel, eno nogo postaviš na vrat in drugo na usta, in da tako trikrat čez me stopiš ter me zasramuješ in grajaš. Posebno pa mi reci: „Tukaj ležiš, malovredni sin Petra Bern-ardona! od kod. revna stvar, imaš toliko ošabnost?“

Ko brat Bernard te besede sliši, akoravno nerad, stori zavoj-ljo svete pokorščine, kolikor naj bolj more polahkoma, kar mu je sv. Frančišek zapovedal. Na to pravi sv. Frančišek: „Zdaj mi za-povej, kar hočeš, da naj storim, ker sem ti obljubil pokorščino.“— Brat Bernard pravi: „Zapovedujem ti pod sv. pokorščino, da me boš grajal in na moje napake spominjal, kadar koli vkupaj prideva.“ Nad tem se sv. Frančišek močno začudi, ker je brat Bernard bil tako svet, da ga je visoko častil in ni našel nad njim, kar bi mu očitati mogel. Od slej se je bal sv. Frančišek dalje pri njem biti, da bi ne bil zarad sv. pokorščine prisiljen grajati njega, čigar sve-tost je poznal. Kadar ga je torej hotel videti ali slišati, ko je od Boga govoril, skušal ga je, kakor hitro je mogoče bilo, zopet zapu-stiti in proč iti; in kaj spodbudljivo je bilo videti, s kako ljubez-nijo, spoštljivostjo in ponižnostjo je oče Frančišek v besedi in dja-ju ravnal sè svojim pervorojenim sinom. V hvalo in čast Jezusu Kristusu in vbogemu Frančišku! Amen.

4. poglavje.

Angelj božji stavi neko vprašanje gvardijanu nekega samostana v spoletanski dolini, in ker mu brat Elija ošabno odgovori, ga zapusti in gre proti sv. Jakobu, kjer najde brata Bernarda in mu pové, kaj se je zgodilo.

Ko je v prvem začetku red še malo bratov štel in še samo- stanov ni bilo, šel je sv. Frančišek iz pobožnosti k sv. Jakobu v Galicijo in spremljali so ga nekateri bratje, mej njimi tudi brat

Bernard. Ko tako skupaj gredo, najde na nekem kraju vbozega bolnika, in ker se mu je smilil, pravi bratu Bernardu: „Moj sin, jaz hočem da tukaj ostaneš in temu bolniku strežeš!“ Brat Bernard ponižno poklekne, sè sklonjeno glavo sprejme zapoved svojega svetega očeta in ostane tamkaj; sv. Frančišek pa gre z ostalimi tovariši k sv. Jakobu. Ko tje pridejo in v svetega Jakoba cerkvi celo noč molijo, razodene Bog sv. Frančišku, da bo veliko samostanov po svetu imel, ker se bo njegov red množil in si veliko število bratov pridobil. Po takem razodenju je začel sv. Frančišek v tisti okolici samostane pripravljati. In ko se sv. Frančišek po ravno tisti poti verne, zopet najde brata Bernarda; bolnik pa, pri katerem ga je pustil, bil je popolnoma ozdravljen. Zato sv. Frančišek dovoli bratu Bernardu prihodnje leto k sv. Jakobu iti. Potem se verne sv. Frančišek v spoletansko dolino in ostane tam v nekem samostanu, on in brat Masej in brat Elija in drugi. Leti vsi so se močno varovali, da ne bi sv. Frančiška v molitvi motili ali zaderžavali, in to so storili zaradi velikega spoštovanja do njega in ker so vedeli, da mu Bog v molitvi velike reči razodeva.

Ko torej nekega dne sv. Frančišek v hosti moli, pride lep popotni mladenič k samostanskim vratam in nanje tako naglo, tako močno in tako dolgo terka, da so se bratje nad tem nenavadnim terkanjem zelo čudili. Brat Masej gre, odpre vrata in pravi mladeniču „Od kod prihajaš, moj sin? zdi se mi, da še nigdar nisi tukaj bil, ker tako zelo terkaš.“ Mladenič odgovori: „Kako se pa mora terkati?“ — Brat Masej pravi: „Terkaj trikrat zapored polagoma, potem čakaj, da brat svoj očenaš izmoli in k tebi vun pride, in če v tem času ne pride, terkaj v novič.“ — Mladenič odgovori: „Mudi se mi močno in zato s tako silo terkam; čaka me dolga pot in prišel sem semkaj, da z bratom Frančiškom govorim; ker je pa v hosti in premišljuje, ga nočem motiti. Pojdi tedaj in pokliči mi brata Elija; hočem mu neko vprašanje staviti, ker slišim, da je zelo prebrisan.“ Brat Masej gre in pravi bratu Eliju, naj gre k temu mladeniču. Ta pa se jezi in noče vun iti. Brat Masej zdaj ne ve, kaj bi storil, ali kaj bi mladeniču odgovoril; če reče, da brat Elija ne more priti, se laže, če pa reče, da se jezi in noče priti, dá mladeniču slab zgled. Ko se torej brat Masej za tega voljo mudi, mladenič zopet terka, kakor prvič, in kmalu pride brat Masej k vratam in pravi mladeniču: „Nisi vbogal, kar sem te učil, kako moraš terkati.“ Mladenič mu odgovori: „Brat Elija noče k meni priti, pa pojdi in reci bratu Frančišku, da sem prišel, da bi ž njim govoril;

ker ga pa nočem v molitvi motiti, mu povej, da mi naj brata Elija pošlje.“ Brat Masej gre k sv. Frančišku, ki je v hosti proti nebu zerl in molil, in mu pove, kar mu je mladenič naročil, in kar je Elija mladeniču odgovoril. Bil je pa mladenič angelj v človeški podobi.

Sv. Frančišek pravi bratu Maseju nič se ne premaknivši: „Pojdi in reci bratu Eliju, da naj pod sv. pokorščino nemudoma gre k temu mladeniču.“ Ko brat Elija izve povelje svetega Frančiška, gre močno jezen k vratam, katere se silo in z velikim ropotom odpre, in vpraša mladeniča: „Kaj hočeš?“ Mladenič odgovori: „Varuj se brat, da se ne razjeziš, kakor se mi dozdeva, da se hočeš, ker jeza ovira dušo, da ne more pravega spoznati.“ Brat Elija pravi: „Povejmi, kaj hočeš od mene?“ Mladenič odgovori: „Vprašam te, če je dovoljeno tistim, ki po sv. evangeliju živijo, jesti to, kar se jim ponudi, kakor je Kristus svojim učencem rekel, in vprašam te dalje, če ni nobenemu človeku dovoljeno, kaj ponuditi, kar nasprotuje evangelijski prostosti.“ Brat Elija ošabno odgovori: „Vem prav dobro, pa ti nočem odgovoriti, pojdi svojo pot!“ Mladenič pravi: „Jaz bi na to vprašanje bolje odgovoril, kakorti.“ Na to brat Elija jezno vrata zaloputne in gre proč. Potem začne vprašanje premišljevat, pa ni vedel kako odgovoriti. Bil je namreč on vikar celega reda in je proti evangeliju in proti vodilu sv. Frančiška prepovedal, da nobeden brat tega reda ne sme mesa jesti; in tako je bilo vprašanje popolnoma njemu nasprotno. Ko tedaj vprašanja rešiti ni mogel in je zraven mislil, kako pametno se je mladenič obnašal, in kako mu je rekel, da zna na vprašanje bolje odgovoriti, kakor on, verne se k vratam in jih odpre, da bi mladeniča prosil, naj bi mu reč razložil. Ta pa je bil že odešel, ker ošabni brat Elija ni bil vreden z angeljem govoriti.

Potem, ko se je to zgodilo, se verne sv. Frančišek iz hoste ter glasno in ostro graja brata rekoč: „Slabo delate, ošabni brat Elija, da svete angelje od nas podite, kateri prihajajo, da bi nas podučevali. Povem ti, da se zelo bojim, da te bo tvoja ošabnost še iz reda zapodila.“ Res se je zgodilo, kakor mu je sv. Frančišek prerokoval; vmerl je zunaj reda.

Ravno tisti dan in tisto uro, ko je angelj odešel, pokazal se je v ravno tisti podobi bratu Bernardu, ki se je vračal od sv. Jakoba in je na bregu neke velike reke stal. Pozdravi ga v njegovem materinem jeziku in pravi: „Bog ti daj mir, dobri brat!“ Dobri brat Bernard se jako čudi mladeničevi lepoti, in jeziku svoje domovine

in mirapolnemu pozdravu, in prijaznemu obrazu, in ga vpraša: „Od kod prihajaš, dobri mladenič?“, Angelj mu odgovori: „Prihajam od tistega kraja, kjer sv. Frančišek prebiva, in sem hotel ž njim govoriti, pa nisem mogel, ker je bil v hosti in premišljeval božje reči, pa ga nisem hotel motiti. In ravno tam prebivajo tudi brat Masej in brat Egidij in brat Elija; in brat Masej me je podučil, kako se mora po bratovski navadi na vrata terkati; brat Elija pa mi ni hotel odgovora dati na vprašanje, katero sem mu dal, in se je potem kesal in me je hotel videti in slišati, pa ni mogel več.“ Po teh besedah pravi angelj bratu Bernardu: „Zakaj ne greš tje črez?“ Brat Bernard mu odgovori: „Bojim se nevarnosti zavoljo globokih valov, katere pred seboj vidim.“ Angelj pa pravi: „Pojdiva skupaj na ono stran in nič se ne boj.“ In prime ga za roko in v trenutku ga postavi na onkraj reke. Zdaj je spoznal brat Bernard, da je bil angelj božji in poln spoštovanja in veselja glasno zakliče: „O blaženi angelj božji, povej mi, kako ti je ime!“ Angelj mu odgovori: „Zakaj vprašaš, kako je moje ime, katero je čudovito?“ Ko angelj to izgovori, izgine in zapusti brata Bernarda, ki je bil potolažen, tako da je celo pot v veliki radosti prehodil, in si je zapazil tudi dan in uro, kedaj se mu je angelj prikazal. In ko pride do kraja, kjer je sv. Frančišek sè svojimi tovariši prebival, jim vse reči po versti pove, in so spoznali za gotovo, da se je ravno tisti angelj tisti dan in tisto uro njim in njemu prikazal.

O češčenju device Marije,

(Ser)

brez madeža spočete,

zlasti v frančiškanskem redu.

$\frac{1}{5}$ V spomin perve petindvajsetletnice po razglasenju neomadežanega spočetja prečiste device Marije za versko resnico, ki se je osmi dan ravno preteklega meseca po katoliškem svetu slovesno praznovala, začeli smo izdajati „Cvetje z vertov sv. Frančiška“; neomadežano spočeti nebeški kraljici, zavetnici redov sv. Frančiška, smo ga poklonili in posvetili, naj bi ona ga zalivala in sonca božje milosti mu izprosila, da bi lepo rastlo in cvelo, in dober sad rodilo v sencih svojih bravcev. Ne moremo se namreč zanašati na svoje preslabe moči; le s pomočjo blagoslova božjega upamo doseči svoj namen, pod obrambo naše mogočne zavetnice Matere božje Marije.

Ker je torej le-to „Cvetje“ njej posvečeno, njenemu varstvu priporočeno in od nje življenja in sadu pričakuje, zato se nam je spodobno in potrebno zdelo že v prvih listih govoriti o njenem brezmadežnem spočetju, katerega se tolikanj veseli katoliški svet, ter povedati zlasti, kako se je glede na to skrivnost Marijino češčenje širilo in povzdigovalo in koliko so k temu razširjevanju in povzdigovanju po dokazovanju in vterjevanju dotične verske resnice sinovi sv. Frančiška pripomogli.

I.

Vsaki izmed nas prav dobro ve, da kristijanu ni mogoče pobožnemu biti, in da celo imena kristijan ne zasluži, ako poleg vsepresežne ljubezni do Boga, stvarnika nebes in zemlje, ne goji prav priserčne, otročje ljubezni do nebeške kraljice, Matere božje Marije. In kako bi je ne ljubili, naj lepše, naj dražje stvari božje, v kateri se je Sin božji včlovečil, ko je prišel odrešit svet, kako bi je ne ljubili, ne častili nje, katere življenje nam je zgled naj višje čednosti, do katere se more povzdigniti človeška duša po milosti božji; kako bi je ne častili, nje, katero je Bog sam s toliko častjo počastil, katero je izvolil za kraljico v svojih svetih nebesih, za ljubeznjivo mater celega človeštva! V resnici so jo že aposteljni in učenci Jezusovi visoko častili in priserčno ljubili, in ta ljubezen se je razširjala po svetu ob enem s kerščanstvom, tako, da ne moremo najti v nobenem stoletju katoliškega naroda, ki bi Marije ne bil častil.

Pa ne le samo, da je bilo pobožno katoliško ljudstvo Materi božji vedno priserčno vdano — začelo je sčasoma tudi praznično obhajati posebne važniše dogodbe Marijinega življenja in skrivnosti, ki so se po nezapopadljivih sklepah previdnosti božje v njej godile, tako dan njenega rojstva, očiščevanja, oznanjenja, vnebovzvetja in tako dalje.

Tudi spočetje Marijino se je obhajalo na Jutrovem že v prvih časih, vsaj že v petem stoletju po Kristusu. Škof nikomedijski Juri, ki je živel v sedmem stoletju, pravi, da je ta praznik že davno vpeljan, ne v poslednjem času. Praznuje se na Jutrovem 9. grudna, v naši rimsko-katoliški cerkvi pa en dan prej, namreč 8. grudna, in to sicer zato, ker se obhaja Marijino rojstvo, ki je starejši praznik, devet mesecev potem, 8. kimovca. V zapadni cerkvi se je začelo Marijino spočetje obhajati, kolikor moremo dan današnji vedeti, najprej na Španjskem, kjer je v sedmem stoletju sv. Ildefons, To-

ledanski škof, ta praznik vpeljal. Od tod se je praznovanje Marijinega spočetja razširilo v enajstem stoletju na Angleško, kjer ga je vpeljal sv. Anzelm, škof Kantuarski, v dvanajstem na Francosko, v trinajstem tudi na Laško in zlasti v Rim.

2/5 Ali kaj pa je to — spočetje Marijino, in zakaj se je začelo praznovati? Praznik Marijinega spočetja je veseli spomin tistega za vse človeštvo srečnega trenutka, ko je Bog Marijino sveto dušo vstvaril in s telesno klico združil. Gotovo! za vse človeštvo je bil srečen, presrečen ta blaženi trenotek, — trenotek, ko je večni Bog življenje dal njej, katera nam je njega samega imela ko človeka ua svet roditi, trenotek, ko je neskončno sveti sam sebi pripravil lepo in čisto posodo, ki ga je imela ko človeško dete devet mesecev nositi, iz katere si je hotel vzeti svoje človeško meso in kri, svoje pravo človeško telo. Za vse človeštvo je bil srečen in presrečen ta trenotek, in po pravici so se ga kristijani že od prvih časov z veseljem spominjali in ga slovesno praznovali, namreč zavoljo časti, katero je Bog ta trenotek skazal človeštvu in zavoljo koristi, katero mu je pripravil. Vstvarjena je bila človeška hči; katera je imela božja mati in kraljica nebeška biti — s čim je mogel Bog še bolj počastiti človeški rod? Edino s tem, da je sam ko človek na ta svet prišel, za nas svojo drago kri pretil in tako celemu človeštvu odperl vrata v svete nebesa. Kar pa je za človeški rod najvišja čast, to je zanj tudi najvišja sreča in korist. Kakor najvišja čast, tako najvišja sreča za človeštvo je večno zveličanje, in naj bolj koristno mu je, kar mu najbolj pripomore, da ta svoj namen doseže. To pa je to, da je naš Gospod Jezus Kristus svet odrešil in vstanovil svojo cerkev, po kateri more vsaki njegovega odrešenja deležen postati. Za to največo dobroto božje pa ne vemo ničesar, kar bi moglo človeštvu več koristiti, kakor to, ki ima v nebesih ravno tako mogočno, kakor vsmiljeno in skerbno mater, Marijo. Od katere koli strani torej to stvar ogledujemo, spoznati moramo, da je bil v resnici srečen, presrečen za nas tisti sveti trenotek, ko je Bog to prelepo, izvoljeno dušico vstvaril.

In prelepo, vsakega madeža čisto je gotovo Bog vstvaril dušico naše ljube gospe in matere Marije. Tako je od nekedaj mislil kerščanski svet; to nam kakor z enim glasom pričajo cerkveni očetje in pisatelji. Nemogoče nam je tukaj zapisati vse izreke, s katerimi spričujejo to staro prepričanje kerščanske katoliške cerkve. Le nekatere posebno jasne naj postavimo sem. Tako mej drugimi piše sv. Sofron, patrijarh Jeruzalemski v 7. stoletju po Kr.: „Našla

si milost pri Bogu pred vsemi bliščečo; našla si milost pri Bogu neprikrajšano — našla si milost pri Bogu vedno terpečo — našla si milost, katere ni nihče dobil — nihče kakor ti ni bil prej očiščen.“ *) Tukaj so zlasti imenitne in pomenljive besede „vedno terpečo“ in „prej očiščen.“ Ako je milost, katero je Marija našla pri Bogu, vedno terpela, ako je bila vedno v milosti ali gnadi božji, tudi izvirnega greha nigdar ni imela nad seboj, v katerem je sicer, kakor nas sv. vera uči, vsaki človek spočet. In kakor spočet, tako je tudi rojen v izvirnem grehu vsaki človek; le dva posebno izvoljena moža v starem zakonu sta bila že v materinem telesu očiščena in posvečena, prerok Jeremija in sv. Janez Kerstnik. Ali nihče ni bil prej očiščen, kakor Marija, tudi ta dva ne. Marija torej ni bila še le v materinem telesu očiščena, potem ko je bila vstvarjena — njo je Bog že vstvaril popolnoma čisto, ona je bila po zasluženju Sinu božjega, katerega je imela roditi, že v prvem trenutku, ko je bila spočeta, popolnoma čista, obvarovana vsakega madeža izvirnega greha. Ta pred petindvajset leti od blagega spomina papeža Pija IX. slovesno izrečena verska resnica je v navedenih besedah sv. Sofrona zadosti jasno povedana.

Sv. Andrej, ki je živel tudi v 7. stoletju in je bil nadškof na velikem gerškem otoku Kreti, pa govori o Mariji tako: „Ne boj se, našla si milost pri Bogu, namreč milost, katero je bila Eva izgubila, milost si našla, katere od veka nihče ni našel, kakor ti.“ **) V tem izreku moramo posebno poudariti besede „milost, katero je bila Eva izgubila“ in pa besede „nihče ni našel, kakor ti.“ Eva je izgubila, ko je bila Bogu nepokorna in je prepovedani sad jedla, posvečujočo milost božjo ali izvirno pravičnost, v kateri je Bog njo, kakor tudi Adama vstvaril. Adam in Eva pa sta izgubila izvirno pravičnost ne le za se, temuč tudi za cel svoj zarod, za vse človeštvo. Ta izguba, ki nas je razen Marije device vse zadela, se imenuje izvirni ali podedovani greh. Ako torej sv. Andrej Kretski pravi, da je Marija milost našla, katero je bila Eva izgubila, pomeni to toliko, kakor bi rekel, da je našla izvirno pravičnost, da je bila potemtakem oproščena izvirnega greha. Ali kakor smo že gori rekli, tudi prerok Jeremija je bil že davno pred tako milost našel, da je bil oproščen izvirnega greha že v materinem telesu. Kaj je torej večega našla Marija, ker pravi sv. Andrej na da-

*) Orat. in Annunt. Virg. apud Nicod. pag. 215.

**) Orat. in Annunt. Deip. p. 105 tom. 18. Galand.

lje „milost si našla, katere od veka nihče ni našel, kakor ti?“ To ne more biti nobena druga milost, kakor ravno neomadežano spočetje. Marija ni bila očiščena pozneje kakor spočeta, ona je bila čista že v prvem trenutku.

Ali ne le na Jutrovem, ampak tudi po zahodnih deželah je bil katoliški svet od nekedaj enakih misli. To nam pričata mej drugimi zlasti sveta škofa Ambrož in Avguštín. Pervi imenuje Marijo „devico po milosti božji od vsakega grešnega madeža čisto.“*) Sv. Avguštín pa jo izjemlje od vsakega greha s temi besedami: „Izjemši torej sv. devico Marijo, o kateri zavoljo časti Gospodove, ko se o grehu govori, čisto nobenega vprašanja nočem imeti, od tod namreč vemo, da ji je bilo dano več milosti, da v vsakem oziru premaga greh, ki je spočeti in roditi zaslužila njega, o katerem je gotovo, da ni imel nobenega greha.“**) — To je pač jasno govorjenje, tega ne more nihče tajiti. Ako je Marija od vsakega grešnega madeža čista, kakor piše sv. Ambrož, čista je tudi od madeža izvirnega greha, in ako sv. Avguštín čisto nobenega vprašanja noče imeti o Mariji, ko se o grehu govori, velja to gotovo o vsakem, torej tudi izvirnem grehu. Sv. Avguštín še vprašati ne pusti, ali je bila Marija v izvirnem grehu spočeta ali pa brez njega — tako samo ob sebi razumljivo se mu je zdelo, da je bila spočeta brez izvirnega greha.

Češčenje sv. Jožefa.

Kako to, boš znabiti vpraševal, dragi čitatelj, da so zdaj še le začeli sv. Jožefa tako zelo častiti? zakaj pa ga niso imeli v prejšnjih časih v toliki časti? Toda počasi se svojim vprašanjem, pravim jaz, — znabiti si le ti tisti, ki si do zdaj sv. Jožefa le prav malo, le prav mlačno častili. O, drugi so ga že zdavno zdavno častili, zelo goreče častili, prav priserčno častili! To ti jaz lahko natanko dopovem, in vse lahko do dobrega dokažem. Vendar toliko si pa hočem že naprej izgovoriti, da zastonj ti tega ne bom pravil, marveč le za to, da boš zanaprej sv. Jožefa tudi ti po vrednosti častil, ker si se po nekoliko izdal, da ga do zdaj nisi.

Eno reč pa moram še pred vsem zaterditi, preden začnem o tako važni reči pisati, ker se bo iz tega vse drugo lažje umevalo.

*) In ps. 118. serm. 22. n. 30.

**) De nat. et grat. cap. 36. n. 42.

To namreč je bilo še skoraj pri vsakem človeku, ki je kedaj živel na svetu, da so njegovo pravo vrednost ljudje sploh spoznali še le na zadnje, še le po smerti. V življenju so ga poznali le oni, ki so ž njim pod eno streho bivali: vendar še ti ga niso znali vselej prav čislati, ker so sodili le po obleki, v žlahtno serce pa jim ni bilo dano gledati. Tudi naj bližnji sosedje in tovariši so svetnika za svetnika večidel še le prav spoznali po smerti. Da povem le en sam zgled: kako n. pr. se je začudil gospodar tiste hiše, v kateri je pod stopnjicami toliko let ležal sv. Aleš! Kratkovidni gospodar je gledal le na cunje neznanega berača Aleša, za dragi biser pa ni vedel, ki se je na borni slami v kotičku pod stopnjicami v revne cunje zavil v njegovi hiši skrival. Ta prelepi skriti biser je videl le nebeški Oče, ki pregleduje obisti in serce; ta žlahtni kamen je poznal le Jezus Kristus, ki v čistih sercih kraljuje in mu je znano sleherno čutilo; za ta skriti zaklad je vedela le Marija, dobra mati ponižnih častivcev, katera z Jezusom, dobrim pastirjem varuje dobre ovčice in jagnjeta ter jih kakor naj boljša pastarica pozna, kakor jih pozna naj boljši pastir; za to angeljsko dušo so vedeli le angelji nebeški, ki so ji bili noč in dan zvesti varuhi in čuvaji; ljudje na zemlji pa niso vedeli, koga imajo mej seboj!

Tako nekako, in vendar vse drugači je bilo pri sv. Jožefu. Njegovi judovski sosedje, bližnji in oddaljeni, so ga sicer poznali, toda le po zunanji podobi, njegovega čistega svetega serca niso spoznali. Nazarenčani, njegovi deželani, so bili že tako prevzetni in osorni; saj je že blaga duša Natanael (Jernej) čude se vprašal: „Ali more iz Nazareta kaj prida priti?“ Večina je bila tako spridena, da so še Jezusa, ko je prišel v domače mesto učiti, hoteli kar vun iz mesta pahniti, čez sterme skalovje vreči, in če bi tako še ne bil vmorjen, kar s kamenjem ga zasuti. Vendar ko je prišlo do tega, da bi bili zveršili ta peklenski naklep, jim je prešel ves pogum in neka nebeška moč jih je tako omamila, da se nobeden kar ganiti ni upal, ko je Jezus mirno pa veličastno odhajal izmeje njih.

Se ve da taki surovi in bahasti ljudje sv. Jožefa vrednosti niso poznali, še menj čislali. Govorili so o njem, kakor o kakem drugem navadnem delavcu: „tesar“, „mizar“ so djali; gotovo tudi brez zaničevanja ni bilo.

V tem oziru tedaj sv. Jožef ni imel nič posebnega. Tako je bilo in bo tudi pri drugih svetnikih, da jih prevzetni sprideni svet ne čisla; veliko je, če jih ne sovraži in pri miru pusti. Toda v

druzem oziru pa je bil on svetnik, kakor ni bil noben drugi ne pred ne potlej. Nobeden še ni bil z nebesi v tako tesni zvezi že v zemeljskem življenji, kakor sv. Jožef. Hiša njegova se s tisto pravico imenuje sveta, božja hiša kakor vsaka cerkev; družinica njegova je bila tako sveta, da je tako svete ni bilo in ne bo. S tistimi štirimi stenami, med katerimi je sv. Jožef mizaril in tesaril, je bil takorekoč ograjen nebeški raj, kjer je bival Jezus Bog in Marija mati njegova.

Tako je sv. Jožef — rekel bi — vžival svetniško čast že na zemlji. In čast tolikega svetnika oznanjevati ter češčenje tacega ljubljenca božjega priporočevati, to je pač prelepa, imenitna naloga. Ni se mi bati, da bi preveč povzdigoval svetnika, katerega je Bog sam tako visoko povzdignil; le to obžaljujem, da nisem v stanu tako in toliko izreči, kakor v sercu želim in da mi ni dano v svoje suhe besede takega ognja položiti, da bi vsa slovenska serca vnel za čast sv. Jožefa, tako mogočnega priprošnjika!

Življenje svetega Ludovika IX.

francoskega kralja, patrona tretjega reda svetega Frančiška.

Kakor smo povedali že v povabilu k naročbi, ima „Cvetje z vertov sv. Frančiška“ pobožnega življenja in lepih kerščanskih čednosti učiti zlasti po zgledih našega svetega očeta in drugih svetnikov in svetnic, ki so v njegovih redovih Bogu služili. Ker pa je naš list namenjen posebno bratom in sestram tretjega reda, zdelo se nam je, da bo poleg povesti iz življenja sv. Frančiška in njegovih svetih tovarišev za prvi letnik naj primerniši obširnejši popis življenja francoskega kralja svetega Ludovika IX., patrona tretjega reda. Ž njim, upamo, da bomo vstregli vsem našim bravcem in bravkam, učenim kakor priprostim; saj je življenje tega velikega kralja ravno tako imenitno v svetovni zgodovini, kakor je polno naj lepših zgledov vseh kerščanskih čednosti. Ono nam kaže, kako se more ob enem mnogo delati in mnogo moliti, vse dolžnosti svojega posvetnega stanu natanko izpolnjevati in vendar ko svetnik Bogu služiti. Gotovo prelep zgled bratom in sestram našega tretjega reda, pa tudi vsakemu drugemu vernemu kristijan, bodi si bogat ali vbog, visokega ali nizkega stanu. Da! tudi vbogim in

nizkega stanu je zapustil Ludovik, dasiravno je bil kralj, naj lepših zgledov; v svoji kraljevi časti, v svojem kraljevem bogastvu je on namreč živel vbogo in ponižno, skoraj bi rekli kakor poslednji siromak v njegovem kraljestvu, in kakor je mogel in znal zapovedovati, kakor je znal pravičen in, kjer je bilo treba, oster biti, tako je znal tudi poterpeti in sam storiti, kar bi ne bil rad poterpel ali storil najnižji hlapec na Francoskem. Ali kaj bomo zadrževali naše bravece s tako splošno hvalo! Naj bero in se prepričajo sami, samo, da ne bodo pozabili, k sercu si vzeti, kar bodo brali in po svojem stanu posnemati čednosti in življenje tega dobrega, ljubeznjivega, svetega kralja.

I. Stariši svetega Ludovika in njegova izreja.

Na reki Seni, okoli šest francoskih milj od Pariza, glavnega mesta francoskega, leži mestece Poasi (Poissy). Tamkaj, v gradu nalašč za to odločenem, so bili ob času, o katerem mislimo govoriti, navadno rojeni in izrejeni kraljevi otroci. Tudi sveti Ludovik je v omenjenem gradu leta 1214, ali, kakor nekateri terdijo, 25. malega travna l. 1215 luč tega sveta zagledal. Ta grad je bil Ludoviku celo njegovo življenje posebno priljubljen, ne toliko zaradi njegove lepote ali zaradi tega, ker je bil njegov rojstni kraj, mariveč zato, ker je ondi po svetem kerstu postal otrok božji in ud edino zveličavne katoliške cerkve. Še ko kralj se je v znamenje posebnega spoštovanja do tega svojega rojstnega kraja in pa tudi iz ponižnosti v zasebnih pismih rad podpisaval: Ludovik Poasijski.

Oče svetega Ludovika je bil kralj Ludovik VIII., iz Kapetove rodovine, katero so bili leta 987 po smerti Ludovika Lenega, zadnjega kralja iz rodovine Karola Velikega, francoski velikaši na kraljevi prestol povzdignili. Pobožnega, celo svetega imenujejo pisatelji očeta Ludovika IX.; posebno ga povzdigujejo zaradi njegove čistosti in zakonske zvestobe, kakor tudi zaradi njegove gorečnosti za katoliško vero. To je mej drugim pokazal v vojski zoper Albigenze, krivoverce, kateri so ob tistem času po južnem Francoskem, posebno v Provansi rogovlili. Zoper nje je vodil Ludovik VIII. veliko križansko vojsko.

Še večo hvalo kakor oče pa zasluži mati svetega Ludovika, Blanka, hči Kastiljanskega kralja Alfonza IX. — ona, ki je pri vsi svoji priserčni ljubezni do svojega sinu o priložnosti, ko so hudobni jeziki pobožnega mladeniča obrekovali, da dekleta zasleduje, imenitne besede izrekla: „Jaz tega svojega otroka čez vse druge

18 stvari ljubim; ako bi pa za smert zbolel, in bi se mu reklo, da bo ozdravel, če le en sam smertni greh stori, bi ga rajši videla mertvega, kakor da bi sè smertnim grehom svojega stvarnika razžalil.“ Pobožna, pravična, mati vbozih in sirot, v besedi in v djanju poštena, bila je Blanka Bogu in ljudem ljuba. Tako blaga mati je bila pač sposobna za izrejo malega Ludovika; in ker ji tudi ni manjkalo modrosti, previdnosti, izvedenosti v vladanju, serčnosti ob času nevarnosti, moramo priznati, da ni mogel Ludovik VIII. pred svojo smertjo (leta 1226) vladarstva francoske dežele, dokler sin ne odraste, boljšim rokam izročiti, kakor njenim.

Ako ravno je kraljica Blanka pred smertjo, kakor po smerti svojega moža tudi izrejo drugih svojih otrok nadzorovala, se vendar osebno z nobenim ni toliko pečala, kakor z Ludovikom, ki je imel biti očetov naslednik na kraljevem prestolu. Lepi materini zgledi, njeni dobri nauki so ukaželjnemu in za dobro občutljivemu kraljiču kazali pot, po kateri ima hoditi, da postane dober kristijan, dober kralj, da bo sploh njegovo življenje Bogu dopadljivo. Ker pa kraljica sama ni mogla svojega sinu v vseh potrebnih rečeh podučevati, izbrala si je poštene, pametne in učene može, o katerih je mogla pričakovati, da bodo mladega Ludovika vestno in po njenih mislih in njeni volji izrejevali. Ti učeniki so bili večidel iz redov svetega Dominika in svetega Frančiška. Ko je pa kraljič v štirinajsto leto stopil, je bil učenemu, pobožnemu možu izročen, ki je bil vedno okoli njega, podučeval ga v potrebnih vednostih in vpravnaval njegovo obnašanje. Temu učeniku je bil Ludovik zelo vdan; rad ga je vbogal in spoštoval, ako ravno je bil precej oster. Mladi kraljič je moral večasi tudi palico okusiti, kakor nam sam pripoveduje.

Izreja, nad katero je čulo zvesto materino oko, katero je vodila ljubeznjiva materina roka in pametni učeniki, je tudi kmalu dober sad obrodila. Priserčno je ljubil Ludovik svojo mater; tudi, ko je sam kraljevati začel, jo je hotel vedno pri sebi imeti in se je večkrat njenega svéta v naj bolj važnih rečeh poslužil. Živa je bila njegova vera v Boga; terdno je zaupal že kot dvanajstletni mladenič, da ga Bog, ki mu je težavno butaro, kraljevanje, naložil, ob času nevarnosti ne bo zapustil; goreča ljubezen do stvarnika, ponižnost in druge čednosti so lepšale kraljiča že od otroških let. Naj veče veselje je mladi Ludovik občutil v cerkvi; v pobožni molitvi je njegova duša iskala in našla zedinjenje sè svojim Bogom, v cerkvi je okušala sladkosti pričujočnosti Gospoda nebes in zemlje.

Veči del dneva je Ludovik porabil k molitvi in učenju — katero mu pa ni bilo preveč težavno, ker ga je bil Bog z bistro glavo in z dobrim spominom obdaroval. Ko je izpolnil svoje dolžnosti, bilo mu je pa tudi spodobno in pošteno razveseljevanje dovoljeno; zakaj njegova pametna mati in njegov modri učenik sta dobro vedela, da prenapeta struna počí, kakor jima tudi ni bilo neznano, da svetost ne obstoji v tem, da človek glavo pobesi in se kisló derži, da ima Bog mariveč dopadajenje nad radostnim srcem in ne zameta veselega obraza.

Vadil se je tedaj mladi kraljič po svojem stanu sukati orožje; v razvedrenje je hodil zverino ali pa ribe lovit; tudi družih poštenih veselíc se je vdeleževal. Obleka njegova je bila sicer vedno spodobna, pa priprosta; lepe kraljeve obleke in kraljevih znamenj se je na povelje svoje matere le takrat posluževal, ko se je moral očitno pokazati. Nespodobnih igra se je Ludovik ogibal; karkoli je bilo nepoštenega ali pregrešnega je sovražil. Nespodobnih, nepotrebnih besed in kletvine ni ne sam nigdar izustil in tudi ni pripustil, da bi bili drugi v pričo njega kakšno tako besedo izgovorili. Laž, opravljanje in obrekovanje je že v svoji mladosti posebno sovražil. Nobenemu ni storil krivice, ne z besedo, še menj pa v djanju. Nobenega ni zaničeval; jezi se ni dal premagati; tudi grajal ni nikoger z ostromtjo. Le z ljubeznjivo besedo je zavračal tiste, ki so kaj takega govorili, ali storili, kar je bilo razžaljivo; prav pohlevno jim je rekel: „Opustite to“! ali pa: „Mirujte! — kaj takega nikar več ne storite, ker bi vas lahko kaznovali zaradi takih razžaljivih besed ali del“. Resnice svojega govorjenja ni nigdar v svojem življenju s prisego ali z rotenjem poterjeval, ker je dobro vedel, da tistega, ki besedi ne veruje, tudi rotenje ne prepriča. Ako je hotel kraljič kakšno reč s posebnim povdarkom poterditi, je rekel: „V resnici, tako je!“ Petje je Ludovik zelo ljubil; pel je sam in z drugimi skupaj, toda le svete pesmi, posebno o Materi božji; posvetnih pesmi pa ni smel nihče peti v pričo njega. Sploh rečeno: Ludovik je bil svet mladenič; skerbno se je ogibal in varoval vsega, kar bi bilo znalo nedolžnost, katera je krasila njegovo dušo, omadeževati; žalil ni ne Boga, ne ljudi, vsem pa je dajal že v svoji mladosti lep zgled pravega kerščanskega življenja.

II. Kralj Ludovik IX. in njegovi nasprotniki.

Ljubljén od yseh, ki so ž njim opraviti imeli, preživel je Lu-

dovik leta svoje perve mladosti mirno in srečno, dokler mu ni očeta pobrala nemila smert; 8. listopada leta 1226 je vmerl Ludovik VIII. v Overnji (Auvergne), ko se je z vojske zoper Albigenze domov vračal. Komaj pa je ta oči zatisnil, hitro se je pokazalo, kako malo da se more mladi Ludovik na zvestobo svojih podložnih zanašati. Že večkrat poprej so se vpirali francoski velikaši kraljevi oblasti. Za kraljevo povelje so se le malo menili, ali pa tudi prav nič ne; pri vsaki priložnosti so se vzdignili; pomagali so vsakemu zunanjemu kraljevemu sovražniku; če so le mogli, so kralja v kakšno zadrego spravili: vsi bi bili radi zapovedovali; enake so se delali kralju, katerega oblast bi bili radi zmanjšali, da bi bili le sami tolikanj mogočnejši. Filip II. August (ki je vladal od l. 1180 do 1223), stari oče Ludovika IX., si je sicer sè svojo močno roko in sè svojo previdnostjo nepokorne grofe podvergel, pristrigel jim je peroti, ko so hoteli previsoko letati, in, če tudi neradi, so vendar vbogali in mirovali dokler je živel ta kralj. Pod Ludovikom VIII. so pa zopet začeli glave po koncu nositi, tako da so se še celo v vojski njegovemu povelju zoperstavljali. Teobald VI., šampanjski grof, postavim, je kralja Ludovika VIII. pri obleganju mesta Avinjona (l. 1226) s celo svojo vojsko zapustil, ako ravno mu je kralj ostro prepovedal domov se vračati. Po tem zgledu so mu nasprotovali tudi drugi velikaši; bali so se namreč, da bi kraljeva moč po zmagi preveč ne narastla in bi jim potem kralj ne postal tolikanj nevarnejši, kolikor mogočnejši bi bil. Ako ravno so pa Ludoviku VIII. nasprotovali, vendar niso orožja zoper njega obernili, dokler je živel. Kakor ogenj v suhi slamnati strehi pa se je razširjal vpor mej nemirnimi velikaši, ko so sprejeli sporočilo o njegovi smerti. Zdaj ali pa nikoli več je prišel čas, da si zopet prisvojimo oblast, ki se nam je skrajšala, da oslabimo kroni moč! Kraljič je še mlad, Blanka pa, ki ima po moževi volji mesto njega vladati, je ženska, je ptujka in zato ne ljubljena! Ženski ne bomo pokorni; zgrabimo torej za orožje; z lepo ali z gerdo prisilimo vlado, da nam dá več pravic! — Taki klici se zaslišijo po deželi, in normandijski, anžuski in poatuski gospodje, kakor tudi Peter Môklér (Mauclerc) mogočni bretanjski vojvoda, Teobald VI. šampanjski, in Hugo marški grof so bili pripravljani z orožjem v roki nadlegovati mladega Ludovika in njegovo mater Blanko. Vsi ti gospodje pa so se naslanjali na Henrika III., angleškega kralja, kateri si je pri tej priložnosti hotel zopet pridobiti dežele, katere je njegov oče Janez, imenovan „brez dežele“, primoran bil odsto-

piti francoskemu kralju Filipu II. Augustu; namreč: Normandijo, Anžû (Anjou), Mên (Maine), Poatû (Poitou) in še nekatere druge grofije.

Nevarnost je bila tedaj velika. Kakor v jesenskem času gobe po dežju so se množili sovražniki. Toda kraljica Blanka, v kateri je prebival moški duh, ni obupala. Pospešila je kronanje svojega sinu. Tri tjedne po očetovi smerti, 29. listopada leta 1226 je bil dvanajstletni mladenič Ludovik IX. v Remsu za francoskega kralja maziljen in mu je bila vsa kraljeva oblast izročena.

„K tebi, o Gospod, sem povzdignil svojo dušo, v te postavljam vse svoje zaupanje!“ — s temi besedami se je pričela sveta maša na dan Ludovikovega kronanja, in mladi kralj je zaupljivo ponovil te besede, ker je bil prepričan, da mu je le z božjo pomočjo mogoče težko butaro nositi, ki mu je bila s krono naložena, in da mu le Bog more zoper vse sovražnike pomagati. „Daj mi previdnost, daj mi modrost, daj mi moč, kralj vseh kraljev, da bom mogel v tvojo čast in v prid meni izročeneга ljudstva vladati!“ — tako je prosil Ludovik IX., ko je nastopil vladarstvo svojega kraljestva.

Kmalu se je pokazalo, da Bog tistih ne zapusti, ki terdno v njega zaupajo. Naj poprej se oberneta kralj in njegova mati do papeža Gregorja IX. in ga prosita svetega blagoslova. Rad podeli papež svoj blagoslov celi kraljevi družini; ob enem pa tudi naroči svojemu poslancu, naj on, ki je imel veliko veljavo, skuša vstajnike zopet kralju pridobiti in prijatelje v zvestobi vterditi, — kar je poslanec tudi vestno in z dobrim vspehom storil. Dobrega prijatelja pa si je pridobil kralj sam, ko je oslobodil Ferdinanda, flanderskega grofa, po več ko dvanajstletnem zaporu. Potem skliče Blanka kraljevo vojsko v Tur (Tours), od koder se je mladi kralj napotil proti grofiji Poatû, ker je bil pripravljen svoje pravice tudi z mečem braniti.

Ni bilo sicer potreba konec leta 1226 in leta 1227 kervi prelivati za kraljeve pravice, ker se je Blanki posrečilo pridobiti si prijateljstvo Teobalda VI. in družih velikašev, in sta še celo vojvoda bretanjski in Hugo, marški grof, od vseh zapuščena in od družih okoliščin prisiljena, če tudi nerada, Ludoviku pokorščino prisegla; pretila je pa ravno to leto Ludoviku neka druga nevarnost. Filip, grof bulonjski (Boulogne), stric mladega kralja, kateri bi bil moral po smerti svojega brata Ludovika VIII. vladarjev namestnik postati, ki je pa po volji brata Ludovika zarad nezmožnosti in surovosti moral vladanje Blanki prepustiti, čutil se je zarad tega iz-

ključenja razžaljenega in je sè svojimi tovariši sklenil, mladega kralja materi odpeljati in vladanje prevzeti. Ko sta se tedaj Blanka in sin v Pariz vračala, hotel je Filip zveršiti, kar je namerjal.

Pri Monleriju (Montlheri) so jima vporniki pot zaperli in le materina previdnost in zvestoba prebivavcev mesta Pariza ju je otela iz rok sovražniških. Skrivaj je bila namreč poslala Blanka prošnjo v Pariz, da bi ju rešili, in meščani, ko zvejo, da je kralj v veliki nevarnosti, derejo oboroženi, spremljani od velike množice neoboroženih, iz mesta, in prisilijo prestrašene velikaše izpustiti kralja in mater. Slovesno so spremljali potem rešena v Pariz klicaje: „Bog ohrani kralja; naj mu da dolgo življenje in srečo in naj ga obvaruje pred sovražnikom“! — Ko je li sklenjen mir z velikaši, je upanje Henrika III., angleškega kralja, da bo s pomočjo vpornikov si pridobil izgubljene dežele, po vodi splavalo; grof Rihard, Henrikov brat, vojskovodja angleški, se je pomiril s francoskim kraljem in se je meseca velikega travna leta 1227, ne da bi bil kaj opravil, zopet domov vernil.

Mej njimi, ki so Ludoviku IX. zvestobo obljubili, je pa samo Teobald VI., šampanjski grof, svojo prisego deržal. Naj nemirniši je bil Peter, vojvoda bretanjski. Kakor pred mirom se tudi pozneje ni za nobedno kraljevo povelje zmenil; zato skliče Blanka že leta 1228 velikaše, da bi ž njih pomočjo nevbogljivega vojvoda vkrotila. Ti pa, s Petrom pogovorjeni in njemu vdani, so prišli le z dvema konjikoma vsaki, tako da je Blanka le malo kerdelce nezanesljivih vojakov zoper vojvoda poslati mogla in bi bila v največi zadregi, če bi ji ne bil v tej sili šampanjski grof s 300 vojaki na pomoč prihitel. Peter poskuša zdaj pridobiti si Teobalda VI.; ponudi mu svojo hčer v zakon in ž njo tudi svojo deželo. Ker je pa Teobald prepoved svojega kralja poslušal in je skušnjava premagal, se odpove Peter popolnoma kralju Ludoviku, se zveže z angleškim kraljem in začne vojsko. Naj bolj grozovito so divjali sovražniki po deželi zvestega Teobalda; le prihod kralja Ludovika ga je rešil začasno. Zopet in zopet pa od svojih sovražnikov nadlegovan, obljubil je Teobald, da se bo šel vojskovat v sveto deželo zoper sovražnike svete vere; še le potem so njegovi nasprotniki mirovali. — Kraljeva vojska pa se je obernila proti Bretanji, kjer se je zoper vojvoda in Henrika III. srečno bojevala. Že meseca vinotoka leta 1230 se je vsled tega vernil Henrik III. na Angleško; zapravil je veliko denarja, vdeležil se je mnogo veselice, storil pa ni prav nič, kar bi mu služilo v čast. Bretanjski vojvoda se

je sicer še do leta 1234 kralju Ludoviku zoperstavljal; ko je pa naposled videl, da ne more nič opraviti, se poda v Pariz in sklene mir.

Tudi vojska zoper Albigenze, katerih poglavar, Rajmund VII., tuluški grof, je po smerti Ludovika VIII. grozovito ravnal z vjetimi katoličani, se je leta 1228 in 1229 nadaljevala. Križanska vojska je oblegla mesto Tuluzo in je pokončevala polje in vinograde okoli mesta. Ko je začela lakota pritiskati in kužne bolezni mej posadko in meščani razsajati, prosi Rajmund miru, ker je videl, da ni od nobene strani pomoči pričakovati. Dvanajstega malega travna leta 1229 je bil vsled svoje prošnje v Parizu zopet v katoliško cerkev sprejet, iz katere je bil kot krivoverec izobčen. Priseči je pa moral, da bo za naprej v svoji deželi krivo vero zatiral, da bo le katoliške urednike v svojo službo jemal, da bo cerkve in samostane odškodoval, da bo zidovje mesta Tuluze in trideset drugih mest in gradov podreti dal in da bo šel za pet let v sveto deželo, vojskovat se tamkaj zoper nevernike. Poslednje obljube je bil na svojo prošnjo pozneje od papeža oproščen. Hči Rajmundova pa je bila zaročena Ludovikovemu bratu Alfonzu s pogodbo: ako vmerje brez otrok, zedinijo se po Rajmundovi smerti njegove dežele s krono francosko.

Iz povedanega vidimo, da je Bog svojemu služabniku Ludoviku vedno na strani stal in da mu je iz vseh nadlog in nevarnosti pomagal, da torej ni zastonj pri svojem kronanju in zmirom pozneje stavil svojega upanja v Gospoda vojnih trum.

Spodbodki k dobremu življenju in dobri smerti.

„Eno je potrebno“. Luk. 10, 42.

Dušo imaš eno samo; ako se bo ta pogubila, ne boš je mogel nadomestiti z drugo.

Smert te čaka ena sama, to je popolnoma gotovo — kje in kako, to pa je popolnoma negotovo; ako bo ta tvoja smert slaba, izgubljeno je vse.

Sodnika imaš enega samega; ako pred njim izgubiš svojo pravdo, ne boš se mogel sklicevati na drugega.

Nebesa upaš ena sama; ako ne boš mogel noter — in ozka so vrata — gotovo te čaka pekel.

Večnost bo prišla ena sama; ako ne bode srečna, nesrečen boš na vse veke, brez konca in kraja.

Sodbo boš slišal eno samo; ako ne te: „Pridite, blagoslovljeni!“, gotovo ono: „Poberite se, prekleti!“

Boga imaš enega samega; ako njemu ne služiš, si že s tem hudičev rob.

Jezusa zveličarja imaš enega samega; ako ga ne poslušáš, ko te kliče, smejal se bo britko, ko se boš pogubil.

Eno naposled mora priti, ali dobra ali slaba večnost. Da si pridobiš dobro večnost, živi dobro, dokler imaš čas, in z Bogom ostani!

Priporočilo.

Pobožni molitvi bratov in sester tretjega reda in ostalih naših bravcev naj bodo priporočeni naj prej pisavci in razširjavci tega lista in vsi, ki se zanj trudijo, ravno tako blagi dobrotniki, ki so listu pomogli v prvih potrebah. — Naj jim Bog obilo poverne!

Dnevi popolnega odpustka in vesoljne odveze in godovi svetnikov in svetnic redov svetega Franciška

meseca prosinca.

1. Novo leto. Obrezovanje Gospodovo. *P. O.* — *V. O.*
6. Sv. trije kralji ali razglašenje Gosp. *P. O.* — *V. O.*
— Nedelja sladkega imena Jezusovega. **P. O.***
14. Zv. Bernard Karleonski, kapucin. (*P. O. f.*) (**P. O. k.**)
16. Sv. Berard in tovariši, prvi marterniki našega reda. **P. O.**
22. Zv. Johana od sv. Marije, 3. reda.
23. Zaroka device Marije. *P. O.*
28. Zv. Matej Agrigentski, škof, 1 reda. *P. O.*
30. Sv. Hijacinta Mariskotova, devica 3. reda. **P. O.**
31. Zv. Ludovika Albertonova, vdova 3. reda. **P. O.**

(Opazka.) *P. O.* pomeni popolni odpustek, ki ga morejo le ude tretjega reda, ako dopolnijo, kar je v ta namen potreba, dobiti, in sicer v cerkvah reda sv. Franciška ali, če teh ne morejo obiskati, tudi v domačih ali katerih koli drugih cerkvah. **P. O.** pomeni popolni odpustek, ki ga morejo dobiti v naših redovnih cerkvah vsi verni kristijani, ako tudi niso v tretjem redu. Kar je v oklepih s pristavljenim *f.*, velja za frančiškanske cerkve in ude tretjega reda, ki jih frančiškani vodijo, s pristavljenim *k.*, pa za kapucinske cerkve in njihove tretjerednike. Kar nima teh znamenj, velja za oboje enako. **P. O.*** pa pomeni popolni odpustek, ki ga morejo dobiti verniki po vseh avstrijskih cerkvah, ako so naznanjeni dan ali kateri dan v osmini v ta namen pri sv. maši in dopolnijo, kar je sicer potrebno, da se dobi odpustek. — *V. O.* pomeni vesoljno odvezo za ude tretjega reda.
